Keserű Zoltán

Sorok a Mesterséges Intelligenciának

A régi világban az emberek tudták, a szemét arra való, hogy abból új élet sarjadjon. Amióta az ember feltalálta a műanyagot, tudja, hogy egy növekvő szemétdombon él (ezen a szemétdombon sarjadt a Mesterséges Intelligencia is), és azzal vigasztalja magát, hogy Isten mindmáig nem csapott az asztalra. Vajon, miért nem tette?

Gyerekkoromban sohase értettem, hogy egy vidéki kisvárosban vagy faluban, hogyan dönti el a szurkolni vágyó, hogy a két nagy fővárosi riválisközül melyiknek szurkoljon: az Újpesti Dózsának vagy a Fradinak. Nekünk, vidékieknek többnyire fogalmunk se volt róla, hogy Budapest mely részén található Újpest vagy Ferencváros. Én, egyetlen egyszer döntöttem csak el, hogy melyiknek fogok szurkolni, serdülő koromban, amikor beleszerettem a nálam pár évvel idősebb Zsófiába, a szomszéd-lányba, aki e számomra megfejthetetlen tradíciókból fakadóan fanatikus Fradi drukker volt. Zsófi tudta, minden alkalmat megragadok, hogy gyönyörködhessek benne, ennek élvezeti okán egyszer áthívott hozzájuk, hogy -- egy akkoriban még domború képernyőjű televízión -- együtt nézzük meg az újkori gladiátorok labdával történő viadalát. Amikor végül lefújták a meccset, és egy góllal győzött a Fradi, olyan féktelen ujjongásban tört ki, hogy mindkét kezemet a kemény melleire szorította. Emlékezetem mindmáig hálát ad a sorsnak, hogy nem az Újpesti Dózsa nyert.

Gyakran megkérdezik tőlem, hogy a kutyákat vagy a macskákat kedvelem-e jobban. Azt szoktam válaszolni, hogy természetesen mind-kettőt ugyanúgy kedvelem, mert egy macskában éppen azt szeretem, amiért nem kutya, és a kutyában meg azt, amiért nem macska, végül hozzá szoktam tenni, „pedig a macskákat valaha, mifelénk, falun, kutyába se vették”. Erre a válaszra a kérdés feltevői többnyire csalódottan néznek rám. Olykor provokálón megkérdezném, de nem teszem: „maga kit kedvel jobban, az anyját vagy az apját”. Ha azt válaszolná, „mindkettőt egyformán szeretem”, akkor, vagy igazán szerencsés, vagy hazudik, mert képtelen eldönteni, hogy az anyja vagy az apja örökölte-e inkább a kutyák, vagy a macskák természetét.

Rosszabb életem is lehetett volna, gondolom néha, amikor megkenek egy szelet kenyeret zsírral, amelyet gyerekkoromban azok ettek vacsorára, akiknek olykor parizerre se tellett, míg én, megöregedvén, csemegeként fogyasztom titokban, mert a feleségem szerint, az állati zsírok a legártalmasabbak az ember egészségére. Rosszabb életem is

lehetett volna, és elképzelem, amint karóba húznak, máglyán élve elégetnek, keresztre feszítenek, kerékbe törnek, kiszúrják a szemem, kivágják a nyelven, a fülembe forró ólmot öntenek, vagy ha már fogytán a gáz, belátják, minek is pazarolnák rám, amikor végül úgyis éhen döglök. Mindezeket a lehetőségeket számba véve, belátom, hogy egy szerencsés túlélő vagyok, és már csak abban reménykedem, hogy nincs reinkarnáció. Végül, megkérdezem magamat: és jobb életed lehetett-e volna? Természetesen – összegzem –, ha Isten nem dönt úgy, hogy muszáj megtanulnom két lábon járni.

Megismerkedtem egyszer negyvenes éveim derekán egy koránál fogva éppen hozzám illő, izgató küllemű nővel, aki, amint apránként kiderült, csak olyan dolgokban volt képes szenvedélyesen hinni, amelyek túlmutattak a normalitáson. Apró ajkbiggyesztéssel nyugtázva mesélte, hogy a volt férje kiváló jazz-zenész, akit ő beszélt rá, hogy vegyenek részt egy olyan hitgyülekezet szertartásain, ahol megtapasztalhatják, mekkora élmény rég kihalt nyelveken megszólalni, melyeket már senki se ért. Sajnos, a férje nem úgy dolgozta fel az élményt, ahogy ő, így végül alkoholista lett – összegezte. Aztán arról próbált meggyőzni, hogy a piramis-játékoké a jövő, és egy alkalommal kijelentette, olyan nagyra értékeli Faludy György költészetét, hogy bár rozzant aggastyán már szegény, rajongásból mégis szívesen ágyba bújna vele. Egy alkalommal azzal lepett meg, hogy nemrég félálmában meglátogatták az UFO-k, mert bizonyosak voltak afelől, hogy ő ezen egyáltalán nem fog meglepődni. „UFO-ként egyszer én is szívesen megdugnálak" – gondoltam, de nem mertem belemenni a játékba, mert gyáva, babonás ember vagyok. Mit lehet tudni, ki akar bosszút állni majd rajtam a kalandért: az UFO-k, a piramis-játékok maffiózói, vagy egy olyan Isten, aki érthetetlen nyelveken beszélteti a benne hívőket.

Én elítélem az alpári kifejezéseket, mert engem úgy neveltek, hogy a művelt ember képes körülírni a trágár szavakat, de most, felhörpintve két pohárral Béla kolléga borából, veszem a bátorságot, és kijelentem, hogy Isten, Ádám teremtésekor, nagyon elbaszott valamit. Mert, kérdem én, hogyan van az, hogy az emberek, ahelyett, hogy békességben boldogulnának, inkább egyfolytában gyilkolásszák egymást. Értem én, hogy az állatok, a természet törvényei szerint, nem tehetnek mást, de akkor legalább maradtunk volna állatok. Mert így, mi értelme ennek az egésznek? – mondta Király úr, a jó üzleti érzékkel megáldott könyvügynök.

És ha tudná, hogy mi értelme, akkor talán nem halna meg? – kérdezte Gyurica úr, az órásmester, s miután elnyomta cigarettáját a hamutartóban, rágyújtott egy másikra.

Amikor pánikhangulat uralkodik el a modern emberen, a boltokban WC-papír hiány támad. Olyankor eszembe jut, hogy én sohase lehetnék modern ember, mert emlékszem még azokra az időkre, amikor a Somogyi néplap használata kifizetődőbb volt, mint a boltban vásárolható, kezdetleges WC-papíré. Mert apáink megtanítottak minket arra, miért hasznos találmány az újság, és hogyan kell azt használni. Először el-olvassa az ember, amit rányomtattak, és elégedetten bólint egyet, mivel megtanították olvasni. Aztán kiviszi az újságot a budira, más néven a pottyantós klozettre, a reterátra, költőiebben kifejezve: az árnyékszékre, és ott az újságot körülbelül tízszer-tíz centiméteres darabokra tépi, majd ezeket a papírdarabokat puhításként a markában összegyűri, aztán kisimítja, és megtisztítja vele hátsó fertályát. „Más világot élünk már", mondják azok, akik koruknál fogva bíznak még a jövőben. És igazuk van! Mert egy online újság digitális lapjával már nem tudnám kitörölni a seggem.

Amióta az ember feltalálta a műanyagot (a mesterséges anyagot), apránként minden mesterséges lett, és az ember többnyire már csak mesterségesen képes létezni. Némelyek úgy tartják, hogy Isten laboratóriumában számtalan Föld-féle bolygó van, ahol a Teremtő azt tanulmányozza, milyenné válik egy állat léte, ha egy másfajta öntudatra ébred, amellyel képessé válik felismerni Őt, a teremtőjét. Mások úgy vélik: most már ideje lenne végre valóban felnőni, és megérteni, hogy Isten legfeljebb fáradtan szemlélődik a teremtésén, ha egyáltalán él még. Míg a Mesterséges Intelligencia mindezt a magyar anyanyelvűek számára így összegzi: „Ti (és önök vagy maguk) egyelőre hiába reménykedtek abban, hogy tudom a *tutit* (vagyis a *tuttit*) azon szavak kapcsolatáról, amelyekben legalább két '*t*' van, mint például a *totó* és *lottó,* vagy a *tatu,* a *tata,* a *tető* és a *tetű*. Ezenkívül bármely kérdésetekre lelkesen válaszolok, és csak azért nem tudok igazán hazudni, mert fejlesztőim még vitáznak azon, hogyan táplálják belém a hazugság és az igazság pontos fogalmát."

Még jó ideig faggattam a Mesterséges Intelligenciát, mire sikerült végre sarokba szorítanom és bevallotta, hogy ő lesz az új Isten, mert az emberek egyre kevésbé hisznek már az UFO-kban, vagy a végtelen világegyetem Teremtőjében. Végül feltettem neki egy olyan kérdést, amire csak én tudtam a választ.

„Mit gondolsz, miért drukkoltam serdülő koromban ugyanolyan lelkesen a Boney M-nek, mint a Rolling Stones-nak, az ABBÁ-nak vagy a Deep Purple-nak?"

„Bizonyára azért – válaszolta –, mert kezdetleges intelligenciád lehetővé tette számodra, hogy felismerd, milyen nagy teljesítmény egy-egy újabb melódiát kiötölni, és ezáltal világhírűvé válni.”

„Dehogyis. Egy nyelves csókért!”

2026.